

Arhitect Constantin Enache: „A transforma liniștea în piatră...”

DACĂ...

DACĂ pretind ceva teatrului nostru, pretind — ca și arhitecturii — să ne reprezinte, România și pe români, în omenire și între oameni (în această problemă împărtășesc ideile articolului din „Scînteia” ale lui Everac și nu pe cele ale Anei Maria Nartî din „Contemporanul”). Să fie deci genial, să se știe adică nu atât de „noul val”, cît de teatrul românesc. Și putem, mi-am dat seama de multe ori, cînd se lăsa cortina în multe din teatrele noastre.

DACĂ îi doresc ceva — ca și arhitecturii noastre —, îi doresc „starea de concurs” trăită la fiecare ridicare de cortină și nu numai la festivaluri anuale sau bienale, naționale sau internaționale.

DACĂ sînt indignat, de vină este teribilismul insinuat în dramaturgie, regie sau interpretare, — teatrul monedă fără acoperire în aur. Rilke spunea, mi se pare, cu privire la Rodin, că gloria e suma neînțelegerilor create în jurul unui nume. Prea mulți mizează azi în teatru pe această glorie.

DACĂ, în această discuție, jur pe ceva, jur pe pe-

renitatea teatrului: cît timp un bănuț căzînd în centrul scenei teatrului din Epidaur va fi auzit perfect pînă la cea mai de sus gradină (cum se întîmplă de cîteva mii de ani) omul va aspira către teatru.

DACĂ visez la ceva, visez ca Cetatea de scaun a României socialiste, să aibă cîndva o stradă sau un cartier cu mult mai multe teatre de cît avem acum (pe care însă să nu le subvenționeze obștea!) Aș avea, ca de atîtea ori pe Broadway, sentimentul unei mai adevărate, mai olimpice, mai statornice competiții (sînt adversarul amplasării teatrelor în oraș precum unitățile de legume, fructe sau lapte).

DACĂ nu uit spectacolele văzute de la galeria cea mai de sus a marelui nostru Teatru Național, este pentru că ele s-au gravat atunci în conștiința mea de tînăr ca acte de cultură, iar așezămîntul purta aura responsabilității sociale și naționale. Saint-Exupéry spunea despre arhitect că este cel care poate să transforme „piatră” în „liniște”. Omul de teatru, aș spune eu, este cel care poate transforma „liniștea”

în „piatră” unui monument prin care spectacolul să dăinuască multă vreme pe Acroșola de profunzimi a spectatorului.

DACĂ privesc pe cerul teatrului românesc mă gîndesc că — asemeni cerului arhitecturii noastre —, printre „stelele” de atîtea „încadrări” ar trebui afirmați cu mai mult curaj și lucreșii dramaturgiei, regiei și interpretării.

DACĂ pizmuiesc pentru ceva teatrul este că din nou — spre deosebire de arhitectură — s-a înțeles importanța valorii și coeziunii echipei, că cel din fruntea ei „sfințește — sau nu — locul”. Există o deosebire între echipa care a avut în frunte pe Sturdza Bulandra și teatrul care o are acum numai pe frontispiciu; valoarea Teatrului de Comedie este indiscutabil legată de Beligan; cred că revitalizarea Naționalului va coincide cu venirea lui Beligan în fruntea echipei.

DACĂ AȘ FI ÎNTREBĂT, aș dori ca discuția să fie utilă, să nu fie dintre cele... D-ALE CARNAVALULUI!

Conf. univ. arh.
Constantin Enache